

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
RESPUBLIKA O'RTA TIBBIYOT VA FARMASEVTIKA XODIMLARI
MALAKASINI OSHIRISH VA ULARNI IXTISOSLASHTIRISH MARKAZI

«KELISHILDI»

Respublika o'rta tibbiyot va
farmasevtika xodimlari
malakasini oshirish va ularni
ixtisoslashtirish markazi
mudofi'iy xay'at raisi

M.I. Xakimova
« 03 » 2025 y.

«TASDIQLAYMAN»

Respublika o'rta tibbiyot va
farmasevtika xodimlari
malakasini oshirish va ularni
ixtisoslashtirish markazi
direktori

L.X. Musadjanova
« 4 » « 03 » 2025 y.

Bilimlar sohasi: Sog'liqni saqlash

“ZAMONAVIY JARROHLIKDA HAMSHIRALIK ISHI”

(sikli bo'yicha malaka oshirish guruhlari uchun)

O'QUV DASTURI

(144-kredit)

Toshkent – 2025 yil

TUZUVCHILAR:

L.X.Musadjanova

Respublika o'rtta tibbiyot va farmasevtika xodimlari malakasini oshirish va ularni ixtisoslashtirish markazi direktori,t.f.d. professor

U.U.Dostanova

RO'TFXMO va IM o'qituvchisi

N.A. Shoislomova

RO'TFXMO va IM o'qituvchisi

T.X.Boynazarov

ToshPMI klinikasi travmatologiya va ortopediya bo'limi shifokori

TAQRIZCHILAR:

Z.Z.Imamova

RO'TFXMO va IM o'quv ishlari bo'yicha direktor o'rinbosari

A.K. Ganiev

ToshPMI klinikasi travmatologiya va ortopediya kafedrası dotsenti, t.f.n.

O'quv dasturi Respublika o'rtta tibbiyot va farmasevtika xodimlari malakasini oshirish va ularni ixtisoslashtirish markazining Pedagogik kengashida ko'rib chiqildi va tasdiqlashga tavsiya etildi.

« 4 » 032025.y.

bayonnoma № 2/1

Pedagogik kengash raisi

L.X.Musadjanova

O'quv dasturi direktorlar kengashida ko'rib chiqildi,muhokama qilindi,tasdiqlashga tavsiya etildi.

« 5 » 032025.y.

bayonnoma № 2

1. Kirish

O'zbekiston Respublikasida o'rta tibbiyot xodimlarini tayyorlash, malakasini oshirish, tibbiyot muassasalarida o'rta tibbiyot xodimlari ishini xalqaro andozalarga mos tarzda tashkil etish borasida zamonaviy tizim yaratilgan.

Mazkur o'quv dasturi O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 6 maydagi "Tibbiyot va farmasevtika ta'limi va ilm-fani tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ- 4310-sonva 2020 yil 7 apreldagi "Tibbiy-sanitariya sohasida kadrlarni tayyorlash va uzluksiz kasbiy rivojlantirishning mutlaqo yangi tizimini joriy etish chora-tadbirlarito'g'risida"giPQ 4666-sonliqarorlari, O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 2020 yil 15 iyundagi 160-sonli "Tibbiy-sanitariya va farmasevtika kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini tashkil etish buyicha me'yoriy hujjatlarni yanada takomillashtirish to'g'risidagi" buyrug'i, O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 2024 yil 28 oktabr 333-sonli "O'rta tibbiyot va farmasevtika xodimlarining malakasini oshirish va qayta tayyorlashga qo'yiladigan Davlat talablari" ijrosini ta'minlash maqsadida ishlab chiqilgan.

O'quv dasturi modul tizimi asosida ishlab chiqilgan bo'lib, o'quv fanning mazmuni, uni o'zlashtirish shakli va usullari mujassamlashtirilgan. Dastur mazmunida nazariy bilimlarni amaliy ko'nikmalar orqali mustahkamlash va chuqur bilimlarni egallash alohida e'tiborga olingan.O'quvdasturi "Zamonaviy jarrohlikda hamshiralik ishi" yo'nalishining o'quv rejasi asosida tayyorlangan bo'lib, o'rta tibbiyot xodimlari (jarrohlik bo'limi hamshiralari)ni 144 kredit malaka oshirishlari uchun mo'ljallangan. O'quv dasturda fanlar modullarga ajratilgan bo'lib, kasbiy rivojlanish moduli fanlar hamda, mutaxassislik fanlar bo'yicha ta'lim olayotganlarning har tomonlama kasbiy, ma'naviy va siyosiy dunyoqarashlarini kengaytirishga qaratilgan yangiliklar, shuningdek, sog'liqni saqlash tizimidagi islohatlar, tibbiyot sohasining ilm – fani va amaliyotining rivojlanishi tendensiyalari va yutuqlari, yangi texnika va texnologiyalari to'g'risida ma'lumotlar kiritilib, tibbiy talimda uzluksizligi va uzviyligini, fanlar va bo'limlarni ketma-ketligini ta'minlangan holda tinglovchilarni mustaqil ishlashga va fikrlashga qaratilgan o'quv materiallarini qamrabolgan.

1.1. Maqsad:

O'qish natijasida "Zamonaviy jarrohlikda hamshiralik ishi" bo'yicha jarrohlik bo'limi hamshirasining mavjud kompetensiyalarni takomillashtirish va kasbiy faoliyat uchun zarur yangi bilim va ko'nikmalarni shakllantirish va kasbiy darajasini oshirish. O'rta tibbiyot xodimlarni har tomonlama yetuk, mutaxassisliklari bo'yicha yetarli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlariga erishish, shu bilan bir qatorda ularga hamshiralik ishi mohiyati, uning sog'liqni saqlash tizimidagi o'ziga xosligi, normativ-huquqiy hujjatlar bilan ishlash, bemorlarni operatsiyadan oldingi va operatsiyadan keyingi davrlarda parvarishlash vaqtida har tomonlama yetuk, yetarli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlariga erishish, malakali tibbiy yordam ko'rsatish samaradorligini ko'tarish, profilaktik tadbirlar majmuasini amalga oshirish bo'yicha nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarni chuqurlashtirish va yangilash. Shu bilan bir qatorda ularga jarrohlik ishining mohiyati, normativ- xuquqiy hujjatlar bilan ishlash, aholiga sifatli akusherlik yordamini ko'rsatish bo'yicha bilim va ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat.

1.2. Vazifalar:

- Umumiy malaka oshirish o'quv jarayonini modulli tibbiy ta'lim tamoyili bo'yicha, zamonaviy, innovatsion, isbotlangan tibbiyotga asoslangan xalqaro ilmiy-amaliy ma'lumotlarni davlat talablariga mos holda tuzilgan o'quv dasturi bo'yicha tizimli tashkillashtirish va davolash profilaktika muassasalarida ko'rsatiladigan profilaktik, tashxislash va davolash uchun kerakli amaliy ko'nikmalarni mustaqil qo'llashga tayyorgarlikni shakllantirish;
- sog'liqni saqlash tizimidagi islohotlar va me'yoriy hujjatlarni ish faoliyatida qo'llayolishga o'rgatish;

- zamonaviy klinik protokollar va standartlar bilan tanishtirib, ular asosida ishlash ko'nikmalarini yangilash va mukammallashtirish;
- aholi o'rtasida to'g'ri, ratsionalovqatlanish, zararli odatlarga qarshi kurashish, sog'lom turmush tarzini qo'llab-quvvatlash, o'sib kelayotgan avlodni sog'lomlashtirish tadbirlarini yangilash;
- jarrohlik ixtisosidagi statsionarlarda (bo'limlarda) shifoxona ichi infeksiyalari yuzaga kelishi va tarqalishining oldini olishni ta'minlaydigan tashkiliy, davolash-profilaktik, sanitariya-gigiyenik, epidemiyaga qarshi va dezinfeksiya qilish tadbirlarini olib borish;
- jarrohlik sohasidagi yangiliklar, zamonaviy apparaturalar yordamida bemorlarni tekshirishga tayyorlash, parvarishlash, salomatligini qayta tiklash va yanada mustahkamlash;
- bemorlar hayotiga xavf soluvchi holatlar va ularga olib keluvchi xavf omillarda shoshilinch tez tibbiy yordam ko'rsatish bo'yicha nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarni mukammallashtirish;
- favqulotda vaziyatlar, kechiktirib bo'lmaydigan holatlarni tahlil qila olish va kechiktirib bo'lmaydigan yordamni ko'rsatish qobiliyatini yangilash.

1.3. Ta'limoluvchilartoifasi (kontingenti):

O'quv dasturi davolash profilaktika muassasalari jarrohlik bo'limi hamshiralari malakaviy tavsifnomasi va lavozim yo'riqnomalariga muvofiq, mutaxassisligini *tasdiqlovchi hujjati* bo'lgan tibbiyot hamshiralari uchun mo'ljallangan.

1.4. O'quvdasturnio'zlashtiraolishhuchunzarurbo'lgantinglovchikompetensiyasi:

- tibbiy etika va deontologiyani amalda qo'llayoladigan, notiqlik san'atining asoslarini tushungan yetuk mutaxassis bo'lishi;
- hamshiraning huquqiy meyorlarini, bemor huquqlari, roziligi, radetishi, bemorlarning yoshiga nisbatan hususiyatlarini bilishi;
- tibbiyot psixologiyasi va shaxslararo muloqot ko'nikmalarini amalga oshirish;
- o'zida kasbiy tajriba, malaka va mahoratni takomillashtirish yo'lida aniq maqsad va puxta o'ylangan vazifalar asosida amaliy harakatlarni tashkil etish;
- jarrohlik hamshirasi faoliyatini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalarni egallash va ularni amalda yuqori darajada qo'llay olish;
- jarrohlik bo'yicha bilimlarini doimo boyitib borish, yangi axborotlarni o'rganish, yangima'lumotlarniizlabtopish, ularni qayta ishlash va o'z faoliyatida qo'llay bilish;
- kasbiy faoliyatda subyektlar bilan muloqotga kirisha olish, sog'lom psixologik muhitni yarataolish, turli salbiy psixologik ziddiyatlarni o'z vaqtida anglay olish va bartaraf eta olish;
- kasbiy o'sishga erishish, malakadarajasinioshiribborish, kasbiy faoliyatda o'z ichki imkoniyatlarini namoyon qilish, zamonaviy vosita, texnika va texnologiyalardan foydalanaolish;
- o'z kasbiy salohiyati doirasida sanitar oqartuv, sanitar-gigiyenik, profilaktik, reabilitatsion, diagnostikvareanimatsiontadbirlarni, vrach ko'rsatmalarini amalga oshirish;
- shoshilinch holatlarda shifokorgacha tez tibbiy yordam choralari amalga oshirish.

1.5. Dasturning dolzarbligi:

O'quv dasturining dolzarbligi amaliy tibbiy yordamning hayotiy ehtiyojlaridan kelib chiqib, amaldagi standart va bayonnomalar, dalillarga asoslangan tibbiyot tamoyillarida kasalliklar dignostikasi, zamonaviy davolash va profilaktika choralari qo'llash, jarrohlik bo'limi hamshirasini aholiga hozirgi davr talablariga mos ravishda zamonaviy, malakali, sifatli tibbiy xizmat ko'rsatishni ta'minlaydi. O'quv dasturi amaliyotga asoslangan va muammolarga yo'naltirilgan yondoshuv asosida amaliy tibbiy yordamning zamonaviy ehtiyojlaridan kelib chiqib, o'quv materiallari va jarayonlar O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash tizimining va mutaxassislikning o'ziga xos kasbiy ehtiyojlariga qaratilgan.

1.6. Dasturhajmi: 144 kredit (kuniga 6 kredit,haftada 36 kredit).

1.7. O'qishshakli:

- kunduzgi - o'qish ishdan ajralgan holda

• on/offline, masofaviy / a'naviy o'qishishdan ajralgan/ ajralmagan holda

1.8. Mashg'ulotlarni o'tish tartibi: Mashg'ulotlar "Tibbiy-sanitariya va farmatsevtika kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini tashkil etish to'g'risidagi" O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 2020 yil 15 iyundagi № 160 buyrug'ivamarkazningichkitartib-qoidalari asosida rejalashtiriladi va amalga oshiriladi. Mashg'ulotlar 9⁰⁰ daboshlanib, 13⁴⁰da tamom bo'ladi. Tushlik – 30 daqiqa.

1.9.O'qish tugagandan so'ng beriladigan hujjat: o'quv kursni to'liq o'zlashtirgan va yakuniy attestatsiyani topshirgan tinglovchilarga "Zamonaviy jarrohlikda hamshiralik ishi" bo'yicha umumiy malaka oshirganligi haqida Davlat talablari namunasidagi sertifikat taqdim etiladi.

2. REJALASHTIRILAYOTGAN TA'LIM NATIJALARI

2.1.Rejalashtirilayotgan ta'lim natijalaridan so'ng

takomillastirilishi (yangilanishi) lozim bo'lgan kasbiy kompetensiyalar:

- mutaxassisning fikrlash, tahlil va sintez qilish, jamoa bilan ishlash va uni boshqarish, intizomlilik, boshlaganishini mantiqiy yakuniga yetkazishga tayyorligini rivojlantirish;
- aholi o'rtasidato'g'ri, ratsional ovqatlanish, zararli odatlarga qarshi kurashish, sog'lom turmush tarzini qo'llab-quvvatlash, o'sib kelayotgan avlodni sog'lomlashtirish tadbirlarini yangilash;
- aholi o'rtasida tibbiy madaniyatni oshirish, ko'ptarqalgankasalliklarnioldiniolish, dispanser kuzatuvini olib borishni tashkillashtirishni takomillastirish;
- hamshiralik jarayoni orqali tibbiyot hamshirasi amaliyot standartlarini, hamshiraning kasallik tarixi va hamshiralik tashxisi, shuningdek hamshiralik parvarishini amalga oshirish ko'nikmasini rivojlantirish;
- jarrohlik soxasidagi yangiliklar bilan tanishib borish;
- davolash-profilaktikachora-tadbirlarini rejalashtirish va o'tkazish;
- shoshilinch holatlarda bemorlarga tez tibbiy yordam ko'rsatish;
- operatsiyadan oldingi davrda bemorlarga tashxis qo'yishda zamonaviy tekshirish usullaridan foydalanish, o'preatsiyaga ruhan va jismonan tayyorlash;
- operatsiyadan keyingi davrda bemorlarni parvarishlash, hozirgi kunda qo'llanilayotgan yangi tibbiy texnologiyalarni qo'lash;
- zamonaviy tibbiy jihozlarni ishlatish, texnik ishlov berish va ta'mirlashishlatishni tashkil etish vazifalari takomillashadi;
- hamshiralik ishini amalga oshirish va tashkil etishning ilg'or shakllari va usullarini ishlab chiqish, ommalashtirish, tajriba almashish hamda boshqa kasbiy faoliyat turlariga moslashtirish qobiliyatiga ega bo'ladi.

3.DASTUR MAZMUNI

3.1.“Zamonaviy jarrohlikda hamshiralik ishi” malaka oshirish yo'nalishi o'quv rejasi

№	Modul va mavzular nomi	Auditoriyamashg'ulotlari				Attestatsiya
		Kredit	Nazariy mashg'ulot	Amaliy mashg'ulot	Seminar	
1.0	Kasbiy rivojlantirish moduli	32	16	16		
1.1	Modul.O'zbekiston Respublikasining tibbiyot sohasidagi davlat siyosati.	4	4	-		
1.2	Modul.Tibbiyotda raqamli texnologiyalar	6	2	4		
1.3	Modul.Infekzion nazorat.	6	4	2		
1.4	Modul.Sterilizatsiyada zamonaviy usullar va texnika xavfsizligi	6	2	4		
1.5	Modul. Sog'lom turmush tarzini shakllantirish mezonlari.	10	4	6		

	Jismoniy faollik					
1.5	Modul: Sogʻlom turmush asoslari, toʻgʻri ovqatlanish mezonlari va jismoniy faollik	10	4	6		
2.0	Mutaxassislik fanlar moduli	104	44	60		
2.1.	Modul: Oʻzbekiston Respublikasi Sogʻliqni Saqlash Vazirligi zamonaviy jarrohlik sohadagi meʼyoriy hujjatlar. Aseptika va antiseptika.	12	6	6		
2.2	Modul: Zamonaviy jarrohlik sohada SOM (standart operatsiya muolajalari)ni amaliyotga samarali tadbir qilish. Bemorlarni zamonaviy tekshirish usullari. Ogʻriqsizlantirish.	12	6	6		
2.3	Modul: Qon ketish sindromi. Qon ketishni toʻxtatish. Infuziya va transfuziya.	6	2	4		
2.4	Modul: Yurak, qon tomir kasalliklari va yurak jaroxatlaridagi hamshiralik ishi.	6	2	4		
2.5	Modul: Shikastlangan va jarohat olgan bemorlarni zamonaviy tekshirish usullari. Shikastlangan va jarohatlangan bemorlarga turli bogʻlamlar qoʻyish.	14	6	8		
2.6	Modul: Yalligʻlanish sindromi. Mahalliy va umumiy infeksiyalarda hamshiralik parvarishi.	6	2	4		
2.7	Modul: "Oʻtkir qorin ogʻrigʻi" sindromi. Meʼda va oʻn ikki barmoqli ichak yara kasalligida bemorlarni zamonaviy tekshirish usullari vadavolash, hamshiralik parvarishi.	12	6	6		
2.8	Modul: Oʻsmalar sindromi. Bemorlarda zamonaviy tekshirish usullarini oʻtkazish va davolash, hamshiralik parvarishi.	6	2	4		
2.9	Modul: Siydik ajratish faoliyatining buzilish sindromi. Zamonaviy tekshirish usullari, buyrak transplantatsiya amaliyotidan keyin hamshiralik parvarishi.	12	6	6		
2.10	Modul: Koʻz kasalliklarda zamonaviy tekshirish usullarini oʻtkazish, hamshiralik parvarishini olib borish.	6	2	4		
2.11	Modul: Quloq, tomoq va burun aʼzolari kasalliklarda zamonaviy tekshirish usullari, hamshiralik parvarishi.	6	2	4		
2.12	Favqulodda vaziyatlar va hayot uchun xavfli holatlarda birinchi yordam koʻrsatish.	6	2	4		
3.0	Tanlov fanlar moduli	4			4	
4.0	Attestatsiya	4				4
	Jami	144	60	76	4	4

“ Zamonaviy jarrohlikda hamshiralik ishi” kursi oʻquv modullarining mazmuni

1.1. Modul. Oʻzbekiston Respublikasining tibbiyot sohasidagi davlat siyosati. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoevning Oliy Majlis Qonunchilik palatasining yaqin va istiqbolga moʻljallangan Harakatlar dasturi muhokamasiga bagʻishlangan yigʻilishidagi nutqida belgilab berilgan Sogʻliqni saqlash tizimidagi dasturlarni samarali va toʻliq amalga oshirishdagi asosiy vazifalar. Yangi Oʻzbekiston tibbiyoti-yangicha yondashuvlar asosida transformatsiya qilinayotgan tizim. Yangi Oʻzbekistonning Taraqqiyot strategiyasida tibbiyotga doir ustuvor yoʻnalishlarning mazmun-mohiyati.

Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining "Ayollar orasida onkologik kasalliklarni nazorat qilishga doir davlat dasturi toʻgʻrisi"dagi hamda "Tibbiy va sogʻlomlashtirish turizmini yanada rivojlantirish chora- tadbirlari toʻgʻrisida"gi qarorlarining ahamiyati. Sogʻliqni saqlash tizimini raqamlashtirishdagi ustuvor vazifalar. "Aholisalomati-2030" milliy strategiyasining ustuvor yoʻnalishlari, vazifalari va asosiy indikatorlari.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning 2020-yil 12-noyabrda “Sog‘liqni saqlash tizimini tashkil etishning yangi modeli va davlat tibbiy sug‘urtasi mexanizmlarini Sirdaryo viloyatida joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 4890-sonli shuningdek 2024 yil 5-sentabrda “Davlat tibbiy sug‘urtasi mexanizmlarini joriy etishga oid chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi 311-sonli Qarorlarining mazmun-mohiyati. Davlat tibbiy sug‘urtasi-sifatli tibbiy xizmat kafolati. Davlat tibbiy sug‘urtasi mexanizmlarini joriy qilish bilan bog‘liq islohotlar. Davlat tibbiy sug‘urtasi Respublikasi Konstitutsiyasida davlat tibbiy sug‘urtasiga oid norma haqida.

1.2.Modul. Tibbiyotda raqamli texnologiyalar

Tibbiyot sohasida raqamli texnologiyalaridan foydalanishdagi nazariy va amaliy bilimlarni egallash, Bemor ma‘lumotlarini boshqarish, tibbiy statistik ma‘lumotlarni to‘g‘ri tahlil qilish, tahlil qilingan natijalardan kelib chiqqan holda kasallikning oldini olish yoki davolash yo‘llarini aniqlash, axborot texnologiyalaridan foydalanish borasida asosiy amaliy ko‘nikmalarga ega bo‘lish. Internet tarmog‘ida ishlash, axborot qidirish va ulardan foydalanish, tibbiyotaxborot tizimlari xususiyatlari, ma‘lumotlar bazasini tashkil etish, mobil tibbiyot ilovalariva axborot xavfsizligi asoslarini, AI asosida diagnostika, chatbotlar va virtual yordamchilardan foydalanishni bilishi kerak. “Tibbiyotda raqamli texnologiyalar” o‘quv modulini o‘zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida:

- tibbiyotda raqamli texnologiyalar tushunchalari va tasavvurlarining umumiyligi;
- axborot tushunchalari va turlari. Tibbiyot masalarini yechishda informatikaning o‘rni;
- hozirgi zamonda informatikaning o‘rni va roli, ma‘lumotlarni saqlash, qayta ishlash va uzatish.

1.3.Modul. Infekcion nazorat.

Infekcion nazorat, maqsad va vazifalari. Shifoxona ichi infeksiyasi, kelib chiqish sabablari, profilaktikasi. Sanitariya epidemiologiya sohasida qo‘llaniladigan me‘yoriy hujjatlar. Davolash profilaktika muassasalarida shifoxona ichi infeksiyasini oldini olish chora tadbirlarini o‘tkazishda o‘rta tibbiy hodim vazifalari. Karantin va o‘ta havfli infeksiyalar haqida tushuncha. Karantin va o‘ta havfli infeksiyalar profilaktikasini amalga oshirish chora tadbirlari, himoyalash tamoyillari. OIV/OITS haqida umumiy ma‘lumot. OIV/OITS tarqalishini oldini olish choralari. Avariyal holatlar yuzaga kelganda tibbiy hodim taktikasi. Himoya kiyimlari va ulardan foydalanish tartibi.

1.4.Modul. Sterilizatsiyada zamonaviy usullar va texnika xavfsizligi.

Sterilizatsiya bo‘limidagi yuritiladigan me‘yoriy hujjatlar. Sterilizatsiyani olib borish xonalaridagi aseptika va antiseptika tadbirlari, ularning talab darajasida bajarilish tartib va qoidalari. Antiseptikaning mexanik, fizikaviy, kimyoviy, biologik turlari. Antiseptik moddalarning guruhlari. Markazlashtirilgan va markazlashtirilmagan sterilizatsiya bo‘limlari turlari. Zamonaviy sterilizatsiya apparatlari va texnika xavfsizligi masalalari. Sterilizatsiyaning sifatini ta‘minlovchi tadbirlar, uni tekshirish uchun zarur indikatorlar. Zararsizlantirish bo‘limlarida zamonaviy zararsizlantirish apparatlari, ular bilan ishlash. Zararsizlantirish usullari. Zararsizlantirish xonasi texnika xavfsizligi qoidalari. Dezinfeksiya vositalarini tayyorlashda xavfsizlik choralari va dezinfeksiya vositalari bilan zaharlanishda birinchi yordam ko‘rsatish. Avtoklavlarni turlari, tuzilishi, ishlash tartibi. Avtoklav ko‘rsatkichlarini ish jarayonida ahamiyati. Mehnatni muhofaza qilish ishlarini tashkil etish. Zamonaviy sterilizatsiya apparatlari va texnika xavfsizligi masalalari. Sterilizatsiyaning sifatini ta‘minlovchi tadbirlar, uni tekshirish uchun zarur indikatorlar.

1.5. Modul. Sog‘lom turmush tarzini shakllantirish mezonlari. Jismoniy faollik

Sog‘lom turmush tarzini tashkil etish asoslari. Sog‘lom turmush tarzini shakllantirishda maqsadli guruhlar bilan ishlash. Atrof muhit va ekologik omillarning salomatlikka ta‘siri, to‘g‘ri o‘qatlanish prinsiplari, kun tartibini to‘g‘ri tashkil etish, jismoniy faollik va chiniqishning salomatlikdagi ahamiyati, zararli odatlarning organizmga ta‘siri, tibbiy ko‘riklarni tashkil etish va aholini jalb etish.

2.1. Modul.O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni Saqlash Vazirligi Zamonaviy jarrohlik sohadagi so'ngi qaror va buyruqlar, me'yoriy hujjatlarni vaislohotlar. Aseptika va antiseptika.

O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni Saqlash Vazirligi Zamonaviy jarrohlik sohadagi so'ngi qaror va buyruqlar, me'yoriy hujjatlarni vaislohotlar. Mamlakatimizda zamonaviy jarrohlik yordamini tashkil qilish va o'rta tibbiyot xodimlarini o'rni, etika va diantologiyasi. Zamonaviy jarrohlikda infeksiya tushishni oldini olish choralari. Aseptika. Sterilizatsiyaning zamonaviy usullari. Xirurgik asbob-uskunalarining turlari, tuzilishining o'ziga xosligi, sterilizatsiyasi va saqlanishi. Bog'lov materiallari, uning asosiy xususiyatlari. Bog'lov materiallarini bikslarga joylash usullari, sterillikni nazorat qilishning zamonaviy usullari. Steril kiyim- bosh, qo'lqoplarni kiyish tartibi. Steril stolni tayyorlash. Tibbiyot xodimining shaxsiy gigiyenasi. Antiseptika. Antiseptika usullari. Asosiy va zamonaviy antiseptik dori vositalari. Antiseptik moddalarning ta'siri va qo'llanilishi.

2.2. Modul.Zamonaviy jarrohlik sohada faoliyat yuritayotgan o'rta tibbiyot xodimlarni SOM (standart operatsiya muolajalari) amaliyotga samarali tadbqiq qilish. Operatsiyadan oldingi va keyingi davrda bemorlarni zamonaviy tekshirish usullari. Og'riqsizlantirish.

Zamonaviy jarrohlik sohada faoliyat yuritayotgan o'rta tibbiyot xodimlarni SOM (standart operatsiya muolajalari) amaliyotga samarali tadbqiq qilish. Operatsiyadan oldingi va keyingi davrda bemorlarni laborator va zamonaviy diagnostik tekshiruvlarga (laborator tekshirish usullari. rentgenografiya, endoskopiya, ultratovushli tekshirish, multiskaner kompyuter tomografiyasi-MSKT, magnit-rezonans tomografiya-MRT) tayyorlash. Bemorlarni rejali va shoshilinch operatsiyalarga tayyorlash, bolalar va keksalarni operatsiyaga tayyorlash xususiyatlari. Jarrohlik kasalliklarini. Bemorlarni shoshilinch va rejali holatda tekshirish usullari. Narkoz turlari va bosqichlari. Asosiy narkotik preparatlar va ularning xossalari. Umumiy va mahalliy og'riqsizlantirishdan keyin bemorlarni parvarishlash. Operatsiyadan keyingi davr. Bemorlarni operatsiya xonasidan transportirovka qilish, bemorlarni kuzatish va parvarish qilish. Bolalar va keksalarni operatsiyadan keyingi davrda parvarish qilish xususiyatlari. Operatsiyadan keyingi davrda bemorlarni ovqatlantirish. Operatsiyadan keyin davrda kuzatiladigan asoratlarda hamshiralik parvarishi.

2.3. Modul.Qon ketish sindromi. Qon ketishni to'xtatish. Infuziya va transfuziya.

Qon ketish sabablari, turlari, belgilari, darajalari. Turli etiologiyali qon ketishlarda hamshira tashxisi, birinchi tibbiy yordam ko'rsatish, davolashva parvarish qilish xususiyatlari. Qon ketishida uchraydigan asoratlarga ularni oldini olish. Infuziyava transfuziya.Qon quyish usullari va metodlari. Bemorni qon quyishga tayyorlash. Bemorga qon quyilgandan keyin hamshira parvarishi. Veneseksiya va venepunksiya.Qon preparatlari va qon o'rnini bosuvchi suyuqliklar. Qon quyishda uchraydigan xatoliklar. Asoratlar va ularni oldini olish. OIV/OITS haqida tushuncha va tibbiyot hodimlarini OIV/OITSdan himoyalaniishi. Respublikamizda donorlik ishini tashkil qilish.

2.4.Modul.Yurak, qon tomir kasalliklari va yurak jaroxatlarida hamshiralik ishi.

Yurak, qon tomir va yurak nuqsoni kasalliklari, yurak transplantatsiya amaliyotini o'tkazishga ko'rsatma va moneliklarni o'rganish. Bemorlarga jarrohlik amaliyotini o'tkizishda laborator va zamonaviy diagnostik tekshiruvlarini tayyorlash va o'tkazish. Yurak, qon tomir kasalliklarida va yurak jaroxatlaridahamshiralik parvarishi olibborish. Bemorlardaoperatsiyadan keying davrda asoratlarni oldini olish.Oyoq-qo'llarda qon aylanishning buzilish kasalliklari zamonaviydiagnostikasi va davosi. Evlo terapiya o'tkazishda hamshiralik yordami va keyingi parvarishi.

2.5.Modul.Shikastlangan va jarohat olgan bemorlarni zamonaviy tekshirish usullarini o'tkazish va davolashda hamshiralik parvarishi.

Shikastlanganvajarohatlangan bemorlarga turli bog'lamlar qo'yish.

Shikastlar tasnifi. Bemorlarni travmatologik tekshirishning hususiyatlari. Yumshoq to'qima shikastlari. Suyaklar sinishi va chiqishi. Travmatizm va uning oldini olish. Kalla-

miya, ko'krak qafasi, umurtqa pog'onasiva chanoq suyaklari shikastlari. Mahalliy belgilari. Birinchi tibbiy yordam ko'rsatish xususiyatlari. Transport immobilizatsiyasi. Bemorlarni tekshirish va davolashning zamonaviy usullari. Bemorlarni parvarish qilish xususiyatlari. Jarohatlar sabablari, turlari, belgilari, davosi, bitishi. Shikastlangan va jarohatolgan bemorlarga yumshoq va qattiq bog'lamlarqo'yish. Zamonaviy Kangda Cast bog'lamlarini qo'yishda ishtirok etish va bemorlarni parvarish qilish. Qoqshol, gazli gangrena, quturish kasalliklarini oldini olish va hamshiralik parvarishi. Kuyish. Sovuq olish. Elektrotravma. Birinchi tibbiy yordam ko'rsatish, transportirovka qilish, davolashning zamonaviy usullari, bemorlarni parvarish qilish xususiyatlari.

2.6.Modul. Yallig'lanish sindromi. Mahalliy va umumiy infeksiyalarda hamshiralik parvarishi.

Xirurgik infeksiya tasnifi, tarqalish yo'llari, yallig'lanishning asosiy mahalliy belgilari. Mahalliy va umumiy xirurgik infeksiyalarning kelib chiqish sabablari, klinik belgilari, tekshirish, davolash va parvarishlashning o'ziga xos xususiyatlari. O'tkir va surunkali xirurgik infeksiyalar. Klinik belgilari. Bemorlarni tekshirish, davolash va parvarish qilish xususiyatlari. Jarrohlik bo'limlarida shifoxona ichi infeksiyalari profilaktikasi bo'yicha tadbirlar. Bo'limdagi sanitariya-gigiyena tartibi. Bog'lash xonalarida shifoxona ichi infeksiyalari profilaktikasi.

2.7.Modul. "O'tkir qorin og'rig'i" sindromi.Me'da va o'n ikki barmoqli ichak yara kasalligi bemorlarni zamonaviy tekshirish usullari va davolashda hamshiralik parvarishi. Gastroplastika va me'dani bandajlash, shuntlash o'tkazish.

"O'tkir qorin og'rig'i" sabablari, klinik belgilari, bemorlarni zamonaviy tekshirish usullari, birinchi tibbiy yordam, bemorni kasalxonaga transportirovka qilish. Operatsiyalardan keyingi erta va kechki asoratlarda bemorlarni parvarish qilish xususiyatlari. Qorin bo'shlig'i a'zolarining ochiq va yopiq shikastlari, klinik belgilari, birinchi tibbiy yordam ko'rsatish, kasalxonaga transportirovka qilish. Qorin bo'shlig'i a'zolarining o'tkir yallig'lanish kasalliklari sabablari, klinik belgilari, differensial diagnostikasi, tekshirish va davolashning zamonaviy usullari. Bemorni shoshilinch operatsiyaga tayyorlash. Bariatriya, me'dani bandajlash, shuntlash operatsiya uchun ko'rsatma va moneliklar. Operatsiyadan keyingi davrda hamshiralik parvarishini olib borish va asoratlarni oldini olish. O't yo'llari va o't pufagi, appenditsit kasalliklarida zamonaviy tekshirish usullariga tayyorlash, shoshilinch yordam ko'rsatish. Dinamikvamexanikichaktutilish turlari, sabablari, klinik belgilari, zamonaviy tekshirish usullari va davolash. Me'da va 12-barmoq ichak yarasining asoratlari. To'g'ri ichak kasalliklarining klinik belgilari, tekshirish usullari, bemorlarni operatsiyaga tayyorlash va operatsiyadan keyingi davrda hamshiralik parvarishini olib borish. "O'tkir qorin og'rig'i" bilan kasallangan bemorlarni parvarish qilish va ovqatlantirish xususiyatlari. Proktologik kasalliklarda zamonaviy tekshirish usullari, shoshilinch yordam ko'rsatish va hamshiralik parvarishi

2.8. Modul.O'smalar sindromi va bemorlarda zamonaviy tekshirish usullarini o'tkazish va davolashda hamshiralik parvarishi.

O'smalar. Havfli va havfsiz o'smalar haqida tushuncha. Onkologik bemorlarni turli zamonaviy laborator diagnostik tekshiruvlarga tayyorlash: UTT, endoskopik, rentgenologik tekshiruvlar, pozitron-emissiontomografiya (PET), magnit-rezonanstomografiya (MRT), sitologik va gistologik tekshiruvlar, Onkologik bemorlarni davolash tamoyillari. Onkologik bemorlarni parvarish qilish xususiyatlari. Hamshira deontologiyasi.

2.9. Modul. Siydik ajratish faoliyatining buzilish sindromi va kasalliklarda zamonaviy tekshirish usullari, buyrak transplantatsiya amaliyotidan keyin hmshtiralik parvarishi.

Urologik kasalliklarni etiologiyasi, klinik belgilari, shoshilinch yordam ko'rsatish. Qovuq va siydik chiqarish kanalining tug'ma nuqsonlari. Buyraklarning ochiq va yopiq shikastlari. Buyrak o'smalari. Qovuq va prostata bezi kasalliklari. Buyrak-tosh kasalligi. O'tkir siydik tutilishning sabablari, klinik belgilari, birinchi tibbiy yordam. Laparoskopik ureterolitotomiya, ko'rsatma va moneliklar, jarrohlik amaliyotiga tayyorgarlik, afzalliklari va kamchiliklari.

Jinsiy olat kasalliklari. Klinik belgilari. Tashxislash. Bemorlarni tekshirishning zamonaviy usullari (ultratovushli tekshirish, multiskaner kompyuter tomografiya, rentgenografiya, endoskopiya)ga tayyorlash. Buyrak transplantatsiyasi, ko'rsatma va moneliklar, qo'llash usuli va kuzatilishi mumkin bo'lgan asoratlarni oldini olish va parvarish qilish husiyatlari. Urologik bemorlarni parvarish qilish xususiyatlari.

2.10.Modul. Ko'z kasalliklarda zamonaviy tekshirish usullarini o'tkazish va davolashda hamshiralik parvarishi.

Kasalxona va ambulatoriya sharoitida oftalmologik yordamni tashkil etilishi. Ko'rish a'zolari va ko'zning qo'shimcha qismlari kasalliklari hakida umumiy tushuncha. Bemorlarni zamonaviy tekshirish usullariga tayyorlash. Ko'z soqqasining mexanik jarohatlari, kimyoviy, termik, elektr ta'siridan kuyishida shoshilinch yordam ko'rsatish. Bemorlarni turli oftalmologik operatsiyalarga tayyorlash. Ko'z kasalliklarida hamshiralik parvarishini olib borish.

2.11.Modul. Quloq, tomoq va burun a'zolari kasalliklarda zamonaviy tekshirish usullarini o'tkazish va davolashda hamshiralik parvarishi.

Otorinolarinologik kasalliklarining kelib chiqish sabablari, klinik belgilari, rivojlanishi, ularning organizmning boshqa a'zolari bilan bog'liqligi, asoratlari. Bemorlarni zamonaviy tekshirish va davolash usullari. Otorinolarinologik kasalliklari bilan kasallangan bemorlarda xamshiralik parvarishini olib borish. Burun va yondosh bo'shliqlari kasalliklarini tekshirish va davolash usullari. Burun-halqum, og'iz-halqum, halqum-hiqildoqkasalliklarisabablari, klinik belgilari, tekshirishusullari, zamonaviy dori vositalarini qo'llash usullari va hamshiralik parvarishi. Tashqi, o'rta va ichki quloq kasalliklari haqida tushuncha. Tashqi, o'rta va ichki quloq kasalliklarini tekshirish usullarida ishlatiladigan zamonaviy asbob-uskunalar, bemorlarni davolash va hamshiralik parvarishini olib borish. Halqum va xiqildoq kasalliklarini tekshirishning zamonaviy usullari, bemorlarni davolash va hamshiralik parvarishini olib borish.

2.12.Modul. Favqulodda vaziyatlar va hayot uchun xavfli holatlarda birinchi yordam ko'rsatish.

Favqulodda vaziyatlar haqida asosiy tushuncha.Favqulodda vaziyatlar,ularning sabablari, turlali.Tibbiy saralash va triaj asoslari.Shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish bosqichlariva qoidalari.Ommaviy talofatlar holatida evakuatsiya va birinchi yordam ko'rsatish tamoyillari.Qon ketishni to'xtatish usullari.Yengil va og'ir kuyishlarda tibbiy yordam ko'rsatish.Elektr jarohatlari, ochiq va yopiq jarohatlar, sinishlar,uzoq muddat ezilishdashoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish.Hushdan ketish, kollaps, shok, koma haqida umumiy ma'lumot. Hushdan ketish, kollaps holatlarida bemorga yordam ko'rsatish. Shok holatlarida yordam ko'rsatish algoritmi (gipovolemik, anafilaktik, travmatik). Komatoz holatda bemorni baholash va dastlabki yordam ko'rsatish.Terminal holat bosqichlari. Klinik va biologik o'lim belgilari. CPR–yurak-o'pka reanimatsiyasining nazariy asoslari. Kattalar va bolalarda yurak massaji va sun'iy nafas berishni o'tkazish algoritmi.

DASTURNI AMALGA OSHIRISHNING TASHKILY-PEDAGOGIK TA'MINOTI

4.1. O'quv bazalari:

Respublika o'rta tibbiyot va farmatsevtika xodimlari malakasini oshirish va ularni ixtisoslashtirish markazi Shifokorlar ko'chasi-2, 14-uy, davolash profilaktika muassasalari qoshidagi o'quv bazalari.

Amaliyot bazasi: davolash profilaktika muassasalari qoshidagi o'quv bazalari.

4.2. Mashg'ulotlarni o'tkazish uchun zarur jixozlar ruyxati:

Modul buyicha dars olib borish uchun nazariy, amaliy va seminar darslar o'tiladigan o'quv auditoriyalari. Multimediali jamlanma: slaydlar to'plami bo'lgan rrt ko'rinishli ma'ruzalar, SD diskda ko'rgazma materiallar, ekran, videofilmlar. Klinik amaliy ko'nikmalarni mustahkamlash trening o'quv xonasi mulyaj, fantom, jihozlar, tarqatma materiallar, nazorat savollarining elektron ko'rinishi– 30 ta, vaziyatli masalalar- 20 ta va test savollari 300 ta, imtihon biletleri 25ta. Mavzular bo'yicha turli jadvallar, tasviriy ko'rgazma

va qo'llanmalar.

4.3. ADABIYOTLAR RUYXATI:

4.3.1. Qonunchilik va meyoriy-huquqiy xujjatlar:

1.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 6 maydagi "Tibbiyot va farmasevtika ta'limi va ilm-fani tizimini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ- 4310-son qarori.

2.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 7 apreldagi "Tibbiy-sanitariya sohasida kadrlarni tayyorlash va yanada uzluksiz kasbiy rivojlantirishning mutlaqo yangi tizimini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"giPQ 4666-sonliqarori.

3.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining18.12.2018 yilPQ 4063-sonli " Yuqumli bo'lmagan kasalliklarning profilaktikasini, sog'lom turmush tarzini qo'llab -quvvatlash va aholining jismoniy faolligi darajasini oshirish chora- tadbirlari to'g'risida" giQarori

4.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 11noyabrPF 4887-sonli "Aholining sog'lom ovqatlanishi va jismoniy faolligini ta'minlash bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risidagi" farmoni

5.O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 2020 yil 15 iyundagi 160-sonli "Tibbiy-sanitariya va farmasevtika kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini tashkil etish buyicha me'yoriy xujjatlarni yanada takomillashtirish to'g'risidagi" buyrug'i.

6.O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining me'yoriy hujjatlari.

4.3.2. Tavsiya etilgan adabiyotlar:

1. U.Y.Ergashev. "Xirurgik kasalliklar" Toshkent 2021 y

2. A.J.Hamrayev, A.V/Alimov, T.S.A'zamxo'jayeva "Xirurgiya va reanimatsiya asoslari" Toshkent 2017y

3.V.YE.Avakov, O.V. Churilova, A.M.Sharipov: "Rukovodstvo po okazaniyu pervoy neotlojnoy dovrachebnoy pomoshi." 2010y.

4.Y.Allayorov, Y.Tojiboyev: "Favqulotda vaziyatlarda tez tibbiy yordam asoslari". 2007 y. Toshkent.

5.Avtoklavlash va sterilizatsiyalashda texnika xavfsizligi bo'yicha o'rta tibbiyot xodimlari uchun o'quv uslubiy qo'llanma. Tashkent.2009.y

6. G.M.Semenov: "Sovremenniye xirurgiyechskiy instrumenti ". 2013 g.

7. N.V.Barikina, V.G.Zaryanskaya: "Sestrinskoye delov xirurgii". 2008 g

8.BekmurodovaM.: "Jarrohlik va reanimatsiya asoslarida hamshiralik ishi". Toshkent . "AbuAliibnSino" nashriyoti, 2003 yil.

9. "Ko'z kasalliklari ". M.Xamidova, Z.Boltayeva. Toshkent 2016 yil.

10.M.S.Yusupova, G.Y.Nazarova, S.S. Shaimova: "Quloq, tomoq va burun kasalliklari". Toshkent. "Talqin" nashriyoti. 2009 yil.

11. F.S.Yuldasheva, S.M.Aripova: "Ko'z kasalliklari". CHo'lpon nomidagi nashriyot matbaa ijodiy uyi, Toshkent 2007 yil.

4.3.3. Elektronta'limresurslari:

1. O'z R Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi – www.edu.uz

2. O'z R Sog'liqni saqlash vazirligi - www.minzdrav.uz

3. Medpoisk<http://www.medpoisk.ru/>

4. Russkiy meditsinskiy server<http://www.rusmedserv.com/>

5. Meditsinskiy katalog ROS-MEDIC <http://ros-medic.ru>

6 www.adti.uz

7. <http://www.medlinks.ru>

5.YAKUNIY ATTESTATSIYA

5.1. Yakuniy attestatsiyaga quyiladigan talablar

Yakuniy attestatsiya O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash Vazirligining 2020 yil 15 iyundagi 160-sonlibuyruq 3-ilovasidagi «Tibbiy-sanitariya va farmatsevtika kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish ta'lim muassasalarida tinglovchilarning kasbiy bilim va ko'nikmalarini baholash to'g'risidagi Nizom» asosida o'tkaziladi.

